

Dr. Bócz Endre (fővárosi főügyész):

A "KRIMINOLÓGIA" KÖNYVRŐL

Tankönyv-vitán előadónak lenni - különösen ilyen illusztris társaságban és ilyen szakmai tekintélyek előtt - nagy megtiszteltetés. Legalább is, ami engem illet, ezt én így fogom fel, s mindjárt hozzá is teszem, személyemben ez a megtiszteltetés méltatlant ért; én ugyanis még abban az időben végeztem egyetemi tanulmányaimat, amikor a kriminológiát csak az anyagi büntetőjog segédtudományai között említették meg három sorban.

Évfolyamtársaimmal együtt tehát - hadd alkalmazzak itt stílus fordulatként egy gyönyörű képzavart - a "sancta simplicitas"-ból, az ártatlan tudatlanságból eredő *idealizmus himporába öltözve* jöttünk ki az egyetemről; abban a hitben, hogy a büntetőjog hathatós eszköz a bűnözés elleni fellépésben. "Majd mi megmutatjuk" - gondolta többségünk.

Aztán teltek az évek, mi alkalmaztuk a büntetőjogot és azt kellett tapasztalnunk, hogy ettől a világ nem vált lényegesen jobbá, a bűnözés nem veszett ki - viszont megjelent a kriminológia, mint egyetemi tananyag.

A kriminológiai jegyzeteknek a tanulmányozása rádöbentett arra, hogy e tudomány intézményes tanítása és tanulása milyen hasznos a fiatal jogászok számára. Aki pedig ezt a tankönyvet tanulmányozza, nincs kitéve annak, hogy olyan tévhit vagy illúziók rabjává válik, mint mi annak idején.

Kertész professzor a könyvről részletes, tételes és pontos áttekintést adott, én inkább úgy beszélek róla, mint személyes olvasmány-élményről.

Nekem ez a tankönyv tetszett.

Nemcsak gondolatban, ténylegesen is összehasonlítottam az 1965-ös kiadású Földvári-Vígh egyetemi jegyzettel, s ismét, ki tudja már hányadszor, rádöbentem arra, milyen

(tudomány)történelmi jelentőségű időket éltem át, milyen tudomány(történelmi) jelentőségű események tanúja voltam. Jól érzékelhető e könyv olvastán az is, hogy mekkora utat tett meg a magyar kriminológia, mekkora munkát végeztek - nem is olyan sokan - el, és hogy szemünk láttára nőtt fel fiatal tudósok egy egész nemzedéke.

Nagy értéknek tartom, hogy nem annyira a kriminológia tantételeit, mint inkább a kriminológiai gondolkodás módját mutatja be.

Igen értékesnek tűnt a szememben az a tudománytörténeti kép, amelyet a könyvben olvastam. Végre egy leírás, amely a magyar kriminológiát egy olyan összefüggésrendszerben mutatja be, amely nincs ideológiai szempontok szerint megcsonkítva.

Módszereket és megközelítési irányokat ismertet, miközben kérdéseket - kriminológiai kérdéseket - vet fel, ezekre keresi a választ az adott módszerekkel, az adott megközelítési irányból.

Mindeközben elméleti irányzatokat jellemez, bemutatja, hogy a magyar kriminológia a magyarországi bűnözésből mit tárt fel, s tudatosítja, hogy merre tart Európa, sőt, merre tart a világ.

Ahhoz képest, hogy mennyi szerző - mint összeszámoltam: 19 - írta a könyvet, a "fazon" meglepően egységes. Ez a szerkesztőket dicséri.

Azt persze nem hallgathatom el, hogy az egyes tárgykörök feldolgozottsága nem egyenletes. Talán jobb lenne, ha a bűnözés egyes tipikus szegmenseinek etiológiai és morfológiai kidolgozottsága igazodna a kérdéses szegmensnek az összbűnözésen belüli részesezéséhez és/vagy jelentőségéhez. Ez különösen a vagyon elleni és a gazdasági bűncselekményeket tárgyaló részek összehasonlításából táplálkozó megjegyzés, amihez sietve hozzáteszem: a szerző természetesen nem tud jó lelkiismerettel többet nyújtani, mint amire a kutatási eredmények alapot adnak; a bíráló tartalom tehát akár a kutatási irányokra is vonatkoztatható.

Miközben mindezen töprengtem, felötlött még egy gondolat. Ez egy tankönyv. Nem túlságosan aktuális abban az értelemben, hogy gyorsan aktualitását veszti? A következtetések,

amelyek benne olvashatók, az eddigi magyar kutatási eredményeknek, s nem feltétlenül a tudomány mai állásának felelnek meg, hisz egynémely kutatás, amire a következtetés épül, bizony nem egészen frisskeletű, s a szavatossági időt csak sejthetjük.

Ha a rendeltetést tekintjük, különös értéknek minősíthető az egyes témakörök didaktikai szemszögből is igen jó felépítése. Ugyanakkor bizonyos aggályt kelt bennem az, nem zavaró-e a hallgatók számára, hogy a szerzők természetesen bizonyos elvi kérdésekben nincsenek egy hiten, s különösen, hogy bizonyos szakkifejezéseket, amelyek magyarázatát ez a könyv nem tartalmazza, holott a szavak köznyelvi jelentéséből nem vezethető le, helyesen értenek-e a tanulók.

A szerzők közötti elvi eltéréseket természetesnek tartom és a tanszabadságból következik, hogy a tudományos nézetek akkor is szabadon hirdethetők, ha nem mindenki ért velük egyet. A tudományos vita azonban feltételezi a szavak és szakkifejezések jelentésének pontos ismeretét; a bevezetőben említett himpor kérdezteti velem: van-e valamilyen formában rendszeres fogalom-magyarázat?

Végezetül azt szeretném a mondottakhoz hozzátenni: szememben ez a könyv azért is fontos, mert ez a magyarországi bűnözésről a magyar tudomány által adott tükörképet tartalmazza, s mint ilyen, ő maga is tükör: a magyar kriminológiát tükrözi.

FÜGGELÉK